

МЕТОДЪТ „ГЛОБАЛНИ СИМУЛАЦИИ“ ПРИ ПРЕПОДАВАНЕ НА ИСПАНСКИ В СФЕРАТА НА ИХТИОЛОГИЯТА

ас. Михал Павлов

Софийски университет „Св Климент Охридски“

Резюме. Целта на настоящата статия е да представи съвременното приложение на глобалните симулации в обучението по специализиран испански език в областта на ихтиологията. Използвани са методите на лингводидактическата археология и лингводидактологичния анализ. Изследвани са перспективите и конкретните резултати от приложението на метода „Глобални симулации“ при преподаването на ихтиологична терминология на български студенти, изучаващи испански език. Представени са отделните фази от приложението на този метод и са направени изводи за неговата ефективност в условията на българската образователна система.

Ключови думи: ихтиология; глобална симулация; испански; емпрунтология

Чуждоезиковото обучение е един от основните приоритети на съвременното общество, а владееенето на повече от един чужд език е необходимост, повлияна от развитието на езикови и културни отношения между народите. Новите предизвикателства пред лингводидактологията в условията на „необичайната обстановка, в която се озова световната образователна система под въздействието на неочакваната епидемична ситуация“ изискват преоценка на потенциала и адаптиране на доказали се методи към спецификата на чуждоезиковото обучение в електронна среда (Vesselinov 2021, 7). През 60-те години на миналия век започна да се говори за специализиран чужд език, разнообразност при употребата на общия език. Испанският за специфични цели се изгражда върху основата на общия испански език, но го надгражда в определена специализирана насока, следователно той е в постоянна пряка връзка с общия език и без него не би съществувал. Основната разлика, която може да се забележи между общия език и езика за специфични цели, е наличието на професионално ориентирана терминология и специализирани изрази, както и емпрунтирана лексика (чуждици, заемки и интернационализми) (Vesselinov 2019), която в конкретния бранш има конкретно значение. За тази цел изучаващите

специализиран испански език, на първо място, трябва да имат задълбочени познания по майчиния език, да познават добре терминологията на езикова сфера на майчиния език, да имат общи познания по чуждия език и да имат лична мотивация за постигане на целите. Показването нагледно на корпоративната култура, начините на провеждане на сделки, преговорите при подписване на междувирмени договори и т.н. в държавата или континента, чийто език се изучава, е един от стълбовете за овладяването на лингводидактиката – овладяване едновременно на език и култура на обществото, чийто език изучаваме (Vesselinov 2018). По този начин можем да доближим максимално обучаващите се лица до реалното възприятие на испанския език. Чрез симулативни упражнения, близки или идентични на тези, с които биха се сблъскали при упражняването на професията си, обучаващите се могат да овладеят и надградят знанията и уменията си при комуникация (устна или писмена) (Vesselinov 2013; Vesselinov 2015). Ние избираме дали да комуникираме в писмена, или устна форма в конкретна ситуация, като е необходимо да се отчете, че ситуацияите, които изискват писмена форма, се различават от тези, изискващи устна комуникация.

Ако погледнем историческото развитие на частната методика на испански, ще забележим, че тя винаги се разглежда с оглед на общата методика на чуждоезиковото обучение. От историческа гледна точка, развитието на науката методиката е подробно описано. След възникването на традиционните методи на преподаване – граматико-преводния метод (GTM), който се появява още през Средновековието, директния метод (DM), който започва да се използва в средата на XIX век, и аудиолингвалния метод (ALM), възникнал между Първата и Втората световна война. Тези методи биват заместени от алтернативните методи на преподаване, познати още като „новаторски учебни методи“, които включват метода обучение чрез съветване (CLL), цялостна физическа реакция (TPR), мълчалив начин (SW) и сугестопедия, чийто създател е българинът Георги Лозанов (Vesselinov 2006; Shopov 2005). От друга страна, симулацията, като метод за преподаване, е била използвана от култури като китайската няколко века пр.н.е. Те са използвали симулацията с цел пресъздаване на военни действия (Cabr  2006). Съществуват сведения, че подобни практики са били използвани и по нашите ширини през Средновековието, а едва през XVIII век се въвежда като обучителен метод в класната стая. По отношение преподаването на чужд език в класната стая съществуват два диаметрално противоположни метода за провеждане на симулацията – методът Кен Джонс и френските „Глобални симулации“. Ние ще се насочим към метода „Глобални симулации“ и ще кажем, че методът, разработен от Франсис Дебизер¹⁾, възниква през 70-те години на миналия век във Франция. Една от определящите характеристики на този метод е, че всички необходими материали за провеждане на симулацията са обект за

изграждане от страна на обучаващите се, а не се дават като готов материал под формата на учебник, както е при други подобни методи. За тази цел предлагаме внедряването на „Глобалните симулации“ при преподаването на испански език за специфични цели в сферата на ихтиологията като метод, позволяващ упражняването на знанията и уменията, както и добиване на опит в обстановка, възможно най-близка до реалната.

Под „симулация“ разбираме представянето на определена ситуация, в нашия случай става въпрос за комуникативна ситуация, в която основата цел (едновременно с това и най-общата) е да се упражни испанският език в среда, максимално близка до реалната. Преподавателят, чрез симулацията, може да ориентира обучението по испански език за специфични цели така, че да му придаде конкретно гледище в конкретната ситуация – пресъздаване на разговори в магазина, офиса, на рибната борса, кореспонденция между рибни компании и т.н., използвайки изцяло метаезика. Примерни упражнения, развити чрез този метод, могат да бъдат ситуации като например: разработване на проучване на конкретни видове риби, които да се представят пред класа (имена, с които е познат конкретен вид в различни испаноезични райони, хабитат, окраска, размери, диета и т.н.). Друг вид упражнение е симулирането на корпоративни отношения, търговска кореспонденция, срещи между представителите на фирмите за осъществяване на корпоративни отношения (сключване на договори, възлагане на поръчки, договаряне условия на доставка и т.н.). За да конкретизираме, ще уточним, че „Симулациите“, свързани с преподаването на L2, са тези езикови упражнения, които се развиват по време на училищните часове в рамката на изкуствени комуникативни ситуации (предложени от преподавателя или създадени от самите ученици), на чиято базата самите те могат да приложат наученото, както и да упражнят своите умения на L2. Чрез „Глобалните симулации“ се прави опит за създаване на пълноценна комуникативна ситуация, чрез която да се позволи на всяко обучаващо се лице да добие представа и опит за реалната употреба на испански език за специфични цели в сферата на ихтиологията. Чрез този тип упражнения се постига пълноценна комуникативна способност и се развиват устните и писмените умения на учениците, разбира се, съобразени с ЕЕР. За създаване на правилна симулация е необходимо правилното дефиниране на целта преди началото на упражнението, както и подбор на нужните материали и разпределение на ролите за правилното осъществяване на същото. Фазите, през които трябва да мине всяко упражнение, планирано на базата на метода „Глобални симулации“, са следните: *брифинг, екшън и дебрифинг*.

При първата фаза целите, които искат да се постигнат, биват отбелязани. Също така се организират групите и се разпределят ролите между обучаващите се. Учителят дава цялата необходима първична информация, необходима

на обучаващите се да добият представа за целите, които да преследват. Тя е най-важната от гледната точка на теоретичната подготовка, заедно с последната фаза. Като преподаватели в тази фаза, трябва да се запитаме какво трябва да умеят и да знаят обучаващите се, за да постигнат целите на задачата, в която единствен проводник ще бъде испанският език. В тази фаза ще поставим различните цели, които обучаващите се да постигнат. Те могат да бъдат от решаване на определен проблем до такива, свързани с упражняването на конкретна граматика или лексика, съчетани с различните функции на езика – изразяване на мнение, искане на информация и т.н.

Втората фаза, позната като „екшън“, е фазата в която се осъществява същинското действие. Обучаващите се са открили необходимите детайли за изграждане на всяка една от ролите, разработили са нужните инструменти за осъществяване на дебатите, предлагането на решения и т.н. при разиграването на симулацията. Можем да кажем, че тази фаза има най-голямо практическо значение и при нея можем да видим теорията, приложена на практика.

Последната фаза е тази, в която се анализира и оценява разиграната ситуация. В тази фаза обучаващите се имат възможността да коментират преживяното, да премислят по какъв друг начин би могла да се осъществи целта, както и да си поставят оценка, която да послужи за добиване на обща представа за развитието на класа, а не като самокритика за пропуснатото. Като преподаватели, в тази фаза трябва да се запитаме какво са упражнили и какво са научили обучаващите се след провеждане на задачата.

Ученикът, като център на обучителния процес при метода „Глобални симулации“, играе главна роля – той е водещата фигура, което, от своя страна, го принуждава да направи по-голямо усилие, свързано с търсенето на информация, отсяването и представянето на същата, както и изразяването на мнение, търсене на най-правилно решение и т.н. Имплементирането на активно обучение в класната стая е тенденция, набираща все по-голямо значение. Можем да отбележим десет от основните предимства на този метод.

1. Добиване на увереност. Обучаващите се свикват да съжителстват и да се изразяват в компанията на своите съученици и учители, следователно те добиват увереност. Тревожността, повлияна от факторите срам, несигурност и притеснение, постепенно намалява.
2. Усещане за свобода. Обучаващите се имат картбланш при търсенето на информация и изграждането на своите персонажи – всеки сам може да добави различни нюанси, гледна точка и т.н.
3. Обучителният процес е представен под формата на игрово задание. Търсенето на информация, разпределянето на отборите, ролите, подборът на инструментите и материалите завладяват съзнанието на обучаващите, като те приемат обучението като игра.

4. Обучаващите се могат да приложат на практика целия набор от фонова информация, полезна за осъществяването на плана, зададен във фаза едно.
5. Обучаващите се научават или преговарят основни правила, свързани с граматиката, прагматиката, синтаксиса, лексиката и т.н. паралелно, на което постигат целите, зададени в симулацията.
6. Отборна работа. Справянето със задачите като отбор взима превес над соловото им изпълнение. Учениците се научават да си разпределят задачите и да поемат отговорности според възможностите си, така че да изпълнят целите с възможно най-добри резултати.
7. Учителят наблюдава процеса и при нужда може да се намеси и насочи обучаващия се / отбора към правилното развитие на задачата, т.е. няма напразно пропиляно време и усилия, тъй като при евентуална „грешна стъпка“ от страна на обучаващите се преподавателят може да ги коригира на момента.
8. Обучаващите се взаимно си предават-преподават материала, предвиден за конкретното занятие, с думи и примери, лесни за разбиране.
9. Цялото обучение се провежда на метаезика, тоест основният проводник, по който тече информацията, е испанският език.
10. Преподавателят има панорамен поглед към изпълнението на задачите. Той може да оцени и да поощри участниците в зависимост от инициативата, желанието и усилията, положени по време на заданието.

В заключение можем да приемем, че постигането на многопластови цели при преподаването на испански език за специфични цели е фактор, който съвременната чуждоезикова методика изкарва на преден план. Овладяването на устната и писмената реч при изучаването на език за специфични цели и развитието на уменията на обучаващите се лица, заедно с придобиването на широка обща култура и грамотност са някои от основните цели, които има обучението в дългосрочен план. Усвояването и преговора на материал чрез метода „Глобални симулации“ развива умствените способности на обучаващите се и заедно с традиционните методи на преподаване и с комуникативния подход могат да изградят отлично владеещи испански език професионалисти в сферата на иктиологията.

БЕЛЕЖКИ

1. На френски Francis Debyser. Лингвист и педагог, директор на Института за преподаване на френски език и цивилизация в чужбина (Bureau pour l'Enseignement de la Langue et de la Civilisation française à l'étranger, BELC) между 1967 и 1987 година.

ЛИТЕРАТУРА

- Веселинов, Д., 2006. Европейски измерения на съвременното чуждоезиково обучение. *Образование* (5), 1 – 28
- Веселинов, Д., 2013. Иноязычное обучение в Европе – характеристика и тенденции. *Чуждоезиково обучение*, **40** (5), 740 – 754.
- Веселинов, Д., 2015. Актуални изследователски ракурси в чуждоезиковото обучение през XXI век. *Приноси към теорията и практиката на езиковото образование* (Сборник). София: Булвест 2000, 443 – 447.
- Веселинов, Д., 2018. Проблемите на лингводидактологията в пространство-времето ситуация на XXI век. *Чуждоезиково обучение*, **15** (1), 7 – 8.
- Веселинов, Д., 2019. Емпрунтологията в контекста на XXI век. *Aut inveniam viam aut faciam*. Велико Търново: Св. св. Кирил и Методий, 392 – 405.
- Веселинов, Д., 2021. Лингводидактологични аспекти на присъственото обучение в електронна среда. *Чуждоезиково обучение*, **48** (1), 7 – 8.
- Пастор, Е., 2009. *Испанска кореспонденция*. София: Колибри.
- Шопов, Т., 2005. *Чуждоезикова методика*. София: Св. Климент Охридски.
- Cabré, M., 2006. *Lenguajes de especialidad y enseñanza de lenguas. La simulación global*. Madrid: Gredos.

REFERENCES

- Veselinov, D., 2006. Evropeyski izmereniya na savremennoto chuzhdoezikovo obuchenie. *Obrazovanie* (5), 1-28
- Veselinov, D., 2013. Inoyazaychnoe obuchenie v Evrope – harakteristika i tendentsii. *Chuzhdoezikovo Obuchenie-Foreign Language Teaching*, **40**(5), 740 – 754.
- Veselinov, D., 2015. Aktualni izsledovatelски rakursi v chuzhdoezikovoto obuchenie prez XXI vek. In: *Prinosi kam teoriyata i praktikata na ezikovoto obrazovanie* (Sbornik). Sofia: Bulvest 2000, 443 – 447.
- Veselinov, D., 2018. Problemita na lingvodidaktologiyata v prostranstvo-vremevata situatsiya na XXI vek. *Chuzhdoezikovo Obuchenie-Foreign Language Teaching*, **15**(1), 7 – 8.
- Veselinov, D., 2019. Empruntologiyata v konteksta na XXI vek. *Aut inveniam viam aut faciam*. Veliko Tarnovo: Sv. sv. Kiril i Metodiy, 392 – 405.
- Veselinov, D., 2021. Lingvodidaktologichni aspekti na prisastvenoto obuchenie v elektronna sreda. *Chuzhdoezikovo Obuchenie-Foreign Language Teaching*, **48**(1), 7 – 8.

- Pastor, E., 2009. *Ispanska korespondentsiya*. Sofia: Kolibri.
Shopov, T., 2005. *Chuzhdoezikova metodika*. Sofia: Sv. Kliment Ohridski.
Cabr , M., 2006. *Lenguajes de especialidad y enseñanza de lenguas. La simulación global*. Madrid: Gredos.

THE “GLOBAL SIMULATIONS” MODEL IN THE TEACHING OF SPANISH IN THE FIELD OF ICHTHYOLOGY

Abstract. The purpose of this article is to present the contemporary application of global simulations in the teaching of specialized Spanish in the field of ichthyology. The methods of linguodidactic archeology and linguodidactological analysis are used. The perspectives and concrete results of the application of the “Global Simulations” method in teaching ichthyological terminology to Bulgarian students studying Spanish are studied. The different phases of the application of this method are presented and conclusions are made about its effectiveness in the conditions of the Bulgarian educational system.

Keywords: ichthyology; global simulation; Spanish; empruntology

✉ **Mihal Pavlov, Assist. Prof.**

Methodology of Foreign Language Teaching Department
Faculty of Classical and Modern Philology
Sofia University
15, Tzar Osvoboditel Blvd.
Sofia, Bulgaria
E-mail: mihal@uni-sofia.bg